

osjećaju, sudjelovati u tuđim osjećajima i graditi prijateljske veze;

- **ranu identifikaciju djece s posebnim potrebama** koja saznanja aktiviraju odgojne i stručne djelatnike na osmišljavanje i poduzimanje odgovarajućih mjera i intervencija i pružanje pomoći i djetetu i obitelji s ciljem onemogućavanja pojavnosti potencijalne negativne lančane reakcije;

- **brigu o djeci s izraženim rizicima u obitelji** – uključivanje ove djece u dječji vrtić samo po sebi je prevencija a po potrebi osiguravamo i dodatne uvjete za zadovoljavanje njihovih potreba, osmišljavamo intervencije, ostvarujemo kontakti s drugim relevantnim institucijama i pružamo pomoć kako bi ublažili negativne utjecaje loših uvjeta života u obitelji i prevenirali moguće posljedice takvih uvjeta;

- **intervencije u krizi** – u Vrtiću postoji posebni interventni program i protokoli postupanja u kriznim situacijama kojima se propisuju akcije djelovanja i strategije pružanja pomoći s ciljem prevladavanja krizne situacije i onemogućavanja pojavnosti traumatskih posljedica;

- **inkluziju djece s teškoćama u razvoju** – kada druge okolnosti življenja u vrtiću omogućavaju stvaramo povoljne uvjete za uključivanje ove djece u redovite vrtićne odgojne skupine čime im se daje mogućnost oživotvorenja njihovih prava a istovremeno kod vršnjaka razvija tolerancija prema različitostima bilo koje vrste. Djeca imaju prilike učiti razumijevati potrebe onih kojima je pomoć potrebna i aktivno im pružati pomoć;

- **podršku roditeljstvu i jačanje roditeljske kompetentnosti** – putem viševrsnih organizacijskih oblika roditeljima pružamo stručne informacije o obilježjima razvoja djece predškolske dobi, o djetetovim potrebama i njihovim pravima, o krizama razvoja, o razvoju njihovog djeteta, a promoviramo i različite oblice roditeljskog sudjelovanja u vrtićnom životu djeteta;

- **promišljamo o potencijalnim rizicima koje nosi vrtić, permanentno se usavršavamo i držimo pod kontrolom te potencijalne rizike** kao što su opasnost od obilježavanja, opasnost od prestimuliranosti, preuveličavanje problema i ustrajavanje na tradicionalnim i nefunkcionalnim znanjima, vještinama i metodama rada.

Preventivni utjecaj vrtićnog okruženja i djelovanja, unatoč brojnim mogućnostima koje nudi, nije svemoguć i stoga je nerealno pa i opasno dječjem vrtiću pripisivati moć i ulogu koju ne može imati.

Preuveličavanje moći vrtićne zbilje može dovesti do olakog opravdavanja vlastite roditeljske neangažiranosti, propusta i neprimjerenih odgojnih postupaka.

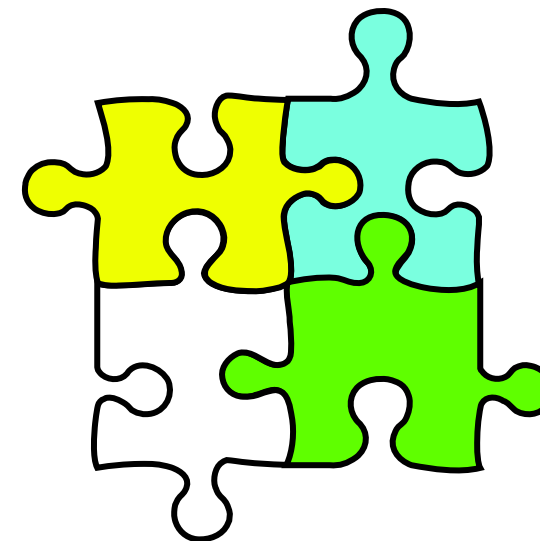
Dječji vrtić ne može i ne smije biti zamjena za brižan roditeljski odgoj – dječji vrtić predstavlja proširenu sredinu u kojoj se potiče i podržava razvoj sposobnosti, a odgojitelji ostvaruju funkciju pomoćnika u odgajanju nastavljanjem odgojnih procesa iz obitelji.

Pripremila:
Ivanka Jukić Lušić, prof.
psiholog – stručni suradnik

PREVENCIJA NEPRIHVATLJIVIH OBLIKA PONAŠANJA U PREDŠKOLSKOJ DOBI

Široko gledano, **neprihvatljivim ponašanjem označavamo ona ponašanja koja odstupaju od normi uobičajenih ponašanja za određenu dob, spol, situaciju i okruženje.** Mogu biti usmjerena na djetetov unutrašnji svijet i stvarati probleme njemu samome ili mogu stvarati probleme okolini. Većinom su to ponašanja koja su mješavina oba elementa. Današnja tumačenja govore da postoji zajednička karakteristika svakog razvoja – isti čimbenici koji potiču razvoj imaju i mogućnost kočenja njegova tijeka.

Razumijevanje normalnog zdravog razvoja i normalnih zdravih razvojnih promjena bitan je preduvjet kako za prepoznavanje onih oblika ponašanja koji se smatraju primjerenima za određeno razvojno razdoblje, tako i onih znakova koji doprinose identifikaciji odstupajućih ponašanja.

Uzroci neprihvatljivih ponašanja su brojni, u međusobnoj su interakciji i promjenljivi tijekom vremena – to su stanja ili okolnosti koje postoje u obitelji, u socijalnom kontekstu u kojem dijete živi ili unutar samog djeteta.

U ranim godinama djetetovog života važna su primarna preventivna djelovanja usmjerena na poticanje zdravog razvoja djeteta i uklanjanje rizičnih čimbenika, a morala bi objedinjavati tri komponente:

- osnaživanje djece u pozitivnim vrijednostima
- jačanje zaštitnih čimbenika u obitelji
- osiguravanje vanjskih sustava koji podržavaju i potiču razvoj sposobnosti

DJEČJI VRTIĆ KAO VANJSKI SUPORTIVNI SUSTAV

Po svom ustroju, kvalitetnim programima, materijalnim uvjetima i stručnim potencijalima vrtić je ustanova koja promiče zdrav razvoj i može biti velika podrška obitelji u harmoničnom utjecaju na cjelokupni djetetov razvoj i može biti velika pomoć u osnaživanju djeteta za prevladavanje kriza razvoja i uspješno rješavanje životnih problema.

U preventivnom djelovanju Vrtić nudi:

- **olakšavanje prilagodbe** – Vrtić čini niz organizacijskih, psiholoških i pedagoških priprema kako prije djetetovog uključivanja u odgojnu skupinu tako i od prvog dana djetetovog dolaska na dalje s ciljem uspostavljanja povjerenja i bliskosti između djeteta i odgojitelja i vraćanja djetetove narušene svakodnevne ravnoteže. Zadovoljavanje potrebe za sigurnošću osnova je za zadovoljavanje ostalih potreba, za nove pothvate, istraživanja i socijalne interakcije;
- **promicanje dječjih prava** – na način koji im omogućava da ih uživaju, uče o njima i zastupaju ih. Kroz svakodnevne životne situacije, kroz učenje navika i prihvatljivih oblika ponašanja učimo ih povezivati da imati pravo znači i imati odgovornost;
- **podržavanje nenasilja** – pravo svake osobe je pravo na život u okruženju u kojem će se osjećati sigurno. Agresiju treba suzbijati, a na njenu pojavnost obavezno reagirati. Agresija popraćena povlačenjem i strahom može biti dio djetetove opće emocionalne nestabilnosti i valja vidjeti kako i na koji način mu možemo pomoći. Agresija kao posljedica visokog stupnja socijalnosti može se smatrati bezazlenom, nije ju potrebno a vjerojatno nije niti moguće potpuno

eliminirati - djecu treba slušati, pratiti što se događa i iznalaziti rješenja problema bez nasilja. Djecu učimo probleme rješavati konstruktivno pazeći da nijedno dijete ne postane žrtvom negativnog začaranog kruga;

- **istraživanje svijeta ponašanja, osjećaja i vrijednosti** – djeci se pomaže da se razviju u osobe koje slobodno izražavaju osjećaje; učimo ih da imaju pravo na sve svoje osjećaje ali ne i na sve načine njihovog izražavanja; na mogućnost da će biti prihvaćena s razumijevanjem i da će im biti ponuđena pomoć i podrška u primjerenom izražavanju i daljnjem istraživanju emotivnih stanja;
- **učenje zastupanja sebe i iskazivanje brige o drugima** – ukazivanjem na snagu osjećaja, razvijanjem optimističnog načina razmišljanja, unapređivanjem djetetovog moralnog razvoja i poticanjem empatije, djecu potičemo na aktivnu brigu o drugima, na iskazivanje poštovanja prema različitosti, na aktivne oblike rješavanja životnih zadataka – pomaganjem, povećanjem napora i suradnjom. Učimo ih zastupati sebe i zauzimati se za svoja prava bez ugrožavanja drugih;
- **socijalnu uključenost djeteta i interakcije s vršnjacima** – u Vrtiću postoji bogatstvo životnih i osmišljenih situacija pogodnih za stjecanje pozitivnih iskustava sudjelovanja u različitim socijalnim situacijama i za iskušavanje brojnih uloga putem igara i interakcija s odraslima, s vršnjacima, s mladima, sa starijima, s osobama različitih zanimanja i različitim društvenim skupinama. Djeca imaju brojne prilike za isprobavanje i usavršavanje socijalnih vještina, učiti davati i primati, sudjelovati u zajedničkim pothvatima, uživati u postupcima drugog, razumijevati kako se drugi